

KATASTROFEN I HAITI

Efter jordbävningen är Port-au-Prince en stad i spillror.
Luften är fylld av brandrök, damm och lukten av döda kroppar.

Som ett blankt papper

Den 12 januari på eftermiddagen är Bridget Wooding, brittisk forskare och biståndsarbetare bosatt i Karibien sedan 20 år, i Port-au-Prince för att presentera en bok om Haiti. Plötsligt hör hon en kraftig explosion.

Medan större delen av byggnaden faller ihop bakom henne räddar hon sig ut på en balkong.

TEXT: TOVE SILVEIRA WENNERGREN, frilansjournalist

FOTO: WILLIAN SILVEIRA, frilansfotograf

SPECIAL: KATASTROFEN I HAITI

NÄR FARAN VERKAR VARA över lämnar Bridget Wooding Franska institutet och vandrar genom en stad där nästan inga hus står kvar och där gatorna är fulla med bråte, kablar, kroppar.

– Det var svårare än att bestiga Pico Duarte, det högsta berget i Dominikanska republiken, säger hon sedan.

Hon sover under bar himmel med några vänner som klarat sig utan skador. Deras hus står intakta, men gatan är säkrare. Efter-skalven skakar dem.

Nästa dag inser hon att katastrofen är alltför stor och svår för att hon, med sina begränsade kunskaper i humanitärt arbete, ska kunna göra någon egentlig insats. Hon pratar med människor runt om sig, ger moraliskt och emotionellt stöd, sedan får hon möjlighet att åka med en helikopter över gränsen till sitt hem i Santo Domingo, i Dominikanska Republiken.

Med uppemot 200 000 döda och 1,5 miljoner hemlösa står det fattiga Haiti inför enorma utmaningar. Politisk oro, konflikter kring naturresurser och landets geografiska läge har länge gjort Haiti instabilt.

En liten elit har styrt Haiti och 80 procent av befolkningen levde redan före katastrofen på under en dollar om dagen. Den officiella arbetslöshetsstatistiken låg på runt 60 procent. Landet har de senaste åren härjats hårt av olika naturkatastrofer och uppror.

Bridget Wooding har jobbat med utvecklingsfrågor i Dominikanska Republiken och Haiti, bland annat för brittiska Oxfam och de senaste åren framför allt med migrationsfrågor för forskningsinstitutet Flasco och det nystartade Observatoriet för migranter i Karibien (Obmica). Efter sin upplevelse på Haiti den 12 januari menar hon att hon fått vara med om både en av landets absoluta höjdpunkter och den absoluta botten.

*människor rör sig upp
och ner, fram och tillbaka,
utan egentlig riktning*

Höjdpunkten var euforin när Jean-Bertrand Aristide valdes i februari 1991. Hur alla människor var ute på gatorna och det fanns en optimism i luften.

Efter jordbävningen var alla människor ute på gatorna igen. Hon beskriver vandringen genom staden efter jordbävningen som en vandring genom en känd haitisk konstnärs tavla, där människor rör sig upp och ner, fram och tillbaka, utan egentlig riktning.

– Alla sökte någonting. Det var en situation med osäkerhet och skräck.

Mitt i katastrofen finns också glädjen över att ha klarat sig. Elever och lärare sjunger utanför en kristen skola.

Många byggnader föll ihop som korthus. Två veckor efter skälvet sökte räddningspersonal fortfarande efter överlevande.

Vi hade kommit så djupt ner, men samtidigt kände jag att något kunde komma ut ifrån detta. Något nytt. Därifrån kan man bara komma uppåt, säger hon.

SITUATIONEN i landet idag kan inte jämföras med något som hänt där tidigare och nu krävs innovativa svar, menar Bridget Wooding. De senaste åren hade Haiti börjat lyfta sig lite. Landet hade en blyg ekonomisk tillväxt, en stabilare polisiär och juridisk situation och kvinnors rättigheter fanns på agendan. Landet stod inför två viktiga val i år till senaten och presidentposten.

– Det kommer mer och mer information från Haiti och jag kan sakta men säkert göra mig en klarare bild av vad jordbävningen verkligen inneburit för landet, som att tre ledare från kvinnorörelsen dött. De var pionjärer. En var chef på kvinnoministeriet. Tre så engagerade kvinnor. När man sätter samman all denna information blir man överväldigad av förlusterna.

Det som hänt nu beskriver Bridget Wooding som ett drama och ett trauma utan dess like, men samtidigt också som en utmanande möjlighet. Som ett blankt papper. Det handlar inte bara om att bygga nya, jordbävningssäkra hus, utan om att bygga upp ett bättre samhälle. Ett stabilare styre, förhoppningsvis med avskrivna utlandsskulder och mindre beroende av utlandet.

Nu är det upp till eliten i Haiti att se detta som ett uppvaknande, att verkligen ta itu med att skapa ett land med mindre korrup­tion, menar Bridget Wooding. Men också för folket i Haiti och organisationer i det civila samhället att fylla de demokratiska tomrummen. Och för regeringar och organisationer utomlands att ta möjligheten att sträcka ut en solidarisk hand, för att bygga ett rättvisare Haiti, att bidra med sitt sandkorn.

– Vi kan anta den utmaningen, eller låta den rinna oss ur händerna, säger hon. Men historien kommer inte att förlåta oss om vi inte gör något. ■

Tältläger intill flygplatsen i Port-au-Prince.

Den unga kvinnan sörjer sin mamma och pappa som dog i jordbävningen.

Lokala radiokanaler var de enda medier som fungerade dagarna efter skallet.

